

2020-11-02

Vägledning kring hantering av säsongsinfluensavaccination till riskgrupper i hemmiljö under 2020-2021

Detta dokument är en vägledning kring hur ett lokalt samarbete mellan primärvård och kommun kan organiseras avseende hantering av säsongsinfluensavaccination till riskgrupper i hemmiljö under influensasäsong 2020-2021. Vägledningen är inte tvingande. Respektive organisation bestämmer självständigt om, och i så fall hur, ett eventuellt lokalt samarbete ska organiseras.

Bakgrund

Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten rekommenderar vaccination mot säsongsinfluensa för medicinska riskgrupper samt riskgruppen *Personer 65 år och äldre*. Särskilt under pågående pandemi är det viktigt att uppnå en hög vaccinationstäckning mot säsongsinfluensa bland personer i riskgrupper. Den rådande situationen betyder att förändrade arbetsätt och rutiner jämfört med tidigare års säsongsvaccinationer kan behöva tas fram. För att genomföra årets säsongsvaccination på smittskyddssäkert och resurseffektivt sätt är det angeläget med en flexibilitet och samarbete mellan Region Skåne och Skånes kommuner.

Ansvarsfördelning

Säsongsvaccinationen bör följa ordinarie ansvarsfördelning. Flexibilitet och stöd verksamheterna emellan är en förutsättning för fortsatt gott arbetsklimat och personcentrerad vård.

Kommunal hälso- och sjukvård bör ansvara för vaccination efter ordination av läkare eller distriktsköterska:

- på patient i ordinärt boende som erhåller kommunal hälso- och sjukvård av sjuksköterska
- på patient på särskilt boende enligt SoL¹ och LSS²

Region Skåne bör ansvara för vaccination:

- på patient i ordinärt boende med eller utan hemtjänstinsats som inte erhåller kommunal hälso- och sjukvård av sjuksköterska

Kommunal hälso- och sjukvård bör ansvara för att:

- utifrån fastställda kriterier för vaccination och riskgrupper identifiera patienten som önskar bli vaccinerade
- ha kunskap om vaccinationsteknik samt hur en ev allergisk reaktion hanteras

¹ SoL: Socialtjänstlagen

² LSS: Lag om särskild stöd och service

- hämta vaccinationsmaterial på vårdcentral

Region Skåne bör ansvara för att:

- vårdcentral kan erbjuda handledning vid behov av kompetenshöjande instruktioner kring vaccination
- att läkare finns direkt tillgänglig, via direktnummer, för kommunal sjuksköterska som utför vaccination
- tillhandahålla och bekostar vaccinationsmaterial
- tillhandahålla adrenalinpenna i form av autoinjektor avsett för akutbehandling av allvarlig allergisk reaktion

Följande frågeställningar hanteras lämpligen lokalt

- Vid behov, utbildning och handledning avseende beredskap vid allergisk reaktion
- Hur säsongsvaccinationen praktiskt ska genomföras
- Direktnummer till tillgänglig läkare på berörda vårdcentraler

Förslag på genomförande av vaccination inom kommunal hälso- och sjukvård

Läkare eller distriktsköterska i kommunen gör en medicinsk bedömning och ordinerar influensavaccin för de personer som önskar bli vaccinerade.

Vaccinationen utförs av distriktssjuksköterska eller sjuksköterska i kommunen. För personer boende på särskilt boende kan det vara mest praktiskt att utföra vaccinationen i personens lägenhet. För personer i ordinärt boende utförs vaccinationen i bostaden.

Då vaccinationen utförs ska beredskap finnas för att kunna ta hand om eventuella allergiska reaktioner. Läkemedel avsett för akutbehandling av allvarlig allergisk reaktion ska finnas till hands. Akutläkemedelen tillhandahålls av primärvården alternativt tas ur läkemedelsförrådet.

Direktnummer till tillgänglig läkare som snabbt kan bistå med bedömning och ordination ska finnas. Efter vaccinet är givet ska personen övervakas enligt nedan.

Batchnummer ska dokumenteras i kommunens journalsystem. Det viktigt att vaccinationerna också förs in i PMO och vidare till Svevac.

Rekommenderad observationstid efter vaccination

Allvarliga reaktioner vid vaccination med vacciner mot säsongsinfluensa är mycket ovanliga (incidens på 0,65 - 1,53 per miljon vaccindoser). De injicerade vaccinerna kan orsaka rodnad, svullnad och ömhet på injektionsstället under några dagar. Vanliga biverkningar från det levande försvagade vaccinet är rinnsnuva, nästäppa, minskad aptit, huvudvärk, svaghet, muskelvärk och feber.

Rekommenderad observationstid efter vaccination är 5 - 15 min. Försiktighetsåtgärden med observation är mer kopplat till eventuella vasovagala reaktioner beroende på själva injektionen, snarare än allergisk reaktion på influensavaccinet. Vaccinerande enhet (regional/kommunal/privat) kan välja den observationstid man känner sig trygg med.

Den rådande situationen kring Covid-19 ställer krav på att säsongsvaccinationen genomförs på ett smittskyddssäkert och resurseffektivt sätt. För observationstiden innebär detta att vaccinationer som genomförs inom primärvården eller motsvarande (med väntrum) där det kan finnas begränsade möjligheter kring fysisk distansering bör observationstiden vara minst 5

minuter. Vid många massvaccinationer är det uppenbart att patienter som mår bra rutinmässigt får lämna vaccinationslokalen direkt.

Innan vaccination ska sjuksköterskan efterfråga tidigare reaktioner på vaccination, både allergiska sådana (influensavaccin innehåller äggprotein, fråga alltid om personen är allergisk mot ägg) och syncope. Patienter med tidigare reaktioner skall observeras extra.

Använd gärna hälsodeklaration avseende influensavaccination som stöd.

<https://vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/smittskydd/influensasasong/#182776>

Behörighet att ordinera läkemedel för vaccination i kommunal hälso- och sjukvård

En sjuksköterska som har genomgått specialistutbildning till distriktssköterska är behörig att ordinera läkemedel för vaccination i enlighet med vaccinationsprogrammen och Folkhälsomyndighetens rekommendationer avseende influensavaccination till riskgrupper. En sjuksköterska som har genomgått någon annan utbildning och som innefattar kunskapsområdet kan, efter dokumenterad bedömning av verksamhetschefen, vara behörig att till vuxna ordinera läkemedel för vaccination (HSLF-FS 2018:43).

Kunskapskällor med aktuella länkar:

- <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/af9f68e3cb324aaf818f8e7d53132090/rekommendationer-influensavaccination-riskgrupper-20118.pdf>
- <https://www.socialstyrelsen.se/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmannarad/konsoliderade-foreskrifter/201843-om-behorighet-for-sjukskoterskor-att-forskriva-och-ordinera-lakemedel/>
- <https://vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/smittskydd/influensasasong/#181545>